

Ert datum:
2021-02-01

Datum:
2021-03-26

Er ref:
-

Diarienummer:
UHM-2021-0028

Näringsdepartementet
n.statsstod@regeringskansliet.se

Yttrande över Europeiska kommissionens konsultation om nationella domstolars tillämpning av reglerna för statligt stöd

Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara upphandlingar till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Myndigheten ska också ge vägledning i statsstödsfrågor till kommuner och regioner.

Bakgrund

Ett tillkännagivande från kommissionen om nationella domstolars tillämpning av reglerna om statligt stöd publicerades 2009. Nu har kommissionen uppdaterat dokumentet utifrån senaste rättspraxis och förslaget finns för offentligt samråd. Tillkännagivandet beskriver systemet för kontroll av statligt stöd, kommissionens roll och det så kallade genomförandeförbudet men fokus är på principerna för genomdrivandet av reglerna om statligt stöd och de nationella domstolarnas roll.

Upphandlingsmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över utkastet till Näringsdepartementet.

Utkast till nytt tillkännagivande

Upphandlingsmyndigheten välkomnar ett uppdaterat tillkännagivande från kommissionen om nationella domstolars tillämpning av reglerna om statligt stöd där hänsyn är tagen till rådande rättspraxis.

Utkastet till tillkännagivande är en vägledning till domstolarna vilka åtgärder som de kan vidta och vilka åtgärder de är skyldiga att vidta. Det beskriver systemet för kontroll och principerna för genomdrivandet av reglerna om statligt stöd och de nationella domstolarnas roll. Principerna handlar om det lojala samarbete som ska

Ert datum:
2021-02-01

Datum:
2021-03-26

Er ref:
-

Diarienummer:
UHM-2021-0028

finnas mellan de nationella domstolarna och kommissionen samt hur likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen tillämpas på nationella förfaranden. Tillkännagivandet beskriver också avgränsningen för de nationella domstolarnas behörighet vid tillämpningen av reglerna om statligt stöd när det gäller exempelvis bedömningen av förekomsten av stöd, interimistiska åtgärder och skadeståndstalan.

När det gäller det nationella förfarandet när enskilda vill göra gällande sina rättigheter enligt EU-rätten så har EU-domstolen i dom den 13 mars 2007 i mål C-432/05, Unibet, slagit fast att det åligger medlemsstaterna att se till att det finns ett effektivt domstolsskydd för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. Det ankommer på varje medlemsstats interna rättsordning att ange vilka domstolar som är behöriga och att fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten, om det saknas unionsrättsliga föreskrifter.

Det poängteras återkommande i tillkännagivandet att det ska finnas möjligheter att via nationell domstol få en statsstödsåtgärd prövad enligt nationell rätt. Upphandlingsmyndigheten bedömer att kommissionen på ett korrekt sätt har återgett EU-domstolens praxis rörande möjligheter att föra talan i nationell domstol.

Rättsmedel för statsstödsåtgärder i Sverige

Upphandlingsmyndighetens uppdrag avser vägledning åt kommuner och regioner i statsstödsfrågor. I Sverige förekommer kommunala och regionala statsstödsfrågor främst i samband med kommunalbesvär, dvs. vid laglighetsprövning enligt kommunallagen. En prövning av återkrav av otillåtet statsstöd har såvitt vi erfarit inte förekommit efter att lagen (2013:388) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler infördes.

Frågan om att införa nya bestämmelser om tredje mans möjligheter att föra talan om förbud att genomföra stöd, återkrav eller återbetalning och skadestånd har övervägts i prop. 2012/13:84 Olagligt statsstöd. Enbart möjligheten för den stödgivande myndigheten att få föra talan om återkrav infördes i lagen. På sidan 40 i nämnda proposition framgår följande;

”Regeringen har i avsnitt 5 redovisat sin bedömning att nya bestämmelser om tredje mans möjligheter att föra talan om förbud att genomföra stöd, återkrav eller återbetalning inte bör införas nu. Detsamma gäller frågan om skadestånd. Vad som enligt regeringens bedömning bör införas är nya bestämmelser om återkrav av olagligt stöd på talan av stödgivaren. Det sagda har betydelse för frågan om valet av domstolsslag. Det som ska prövas av domstolen är frågan om betalningsskyldighet för stödmottagaren. Sådana frågor bör prövas av allmän domstol.”

Från rättssäkerhetssynvinkel är det viktigt att det är tydligt för kommuner och regioner samt för stödmottagare och deras konkurrenter på vilket sätt

Ert datum:
2021-02-01

Datum:
2021-03-26

Er ref:
-

Diarienummer:
UHM-2021-0028

domstolsprocesser om påstådda otillåtna stödåtgärder av en kommun eller region kan initieras.

Det är inte klarlagt om de rättsmedel som nu finns uppfyller Sveriges EU-rättsliga skyldigheter. Upphandlingsmyndigheten anser därför att det bör göras en översyn och klargöras hur svenska rättsmedel kan garantera de EU-rättsliga skyldigheter som kommissionen beskriver i det remitterade underlaget.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis välkomnar vi kommissionens initiativ till en översyn och förslag som vi bedömer på ett korrekt sätt återspeglar rättsläget enligt EU-rätten. Eftersom det är oklart hur de EU-rättsliga skyldigheter som kommissionen beskriver i tillkännagivandet kan säkerställas i svensk rätt bör förutsättningarna för domstolsprövningen av statsstödsfrågor i svenska domstolar ses över och klargöras.

Generaldirektören Inger Ek har beslutat i detta ärende. Statsstödsspecialist Annika Gullans Wiklund har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också statsstödsexpert Magnus Lindbäck deltagit.

Inger Ek

Annika Gullans Wiklund